

K.T.Ü. TIP FAKÜLTESİ ÇOCUK PSİKIYATRİSİ POLİKLİNİĞİNE İKİ YIL İÇİNDE BAŞVURAN ÇOCUKLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE BAŞVURU YAKINMALARI*

Sema Tanrıöver**

ÖZET

Bu çalışma 1993 - 1994 yılları arasında K.T.Ü. Tıp Fakültesi çocuk psikiyatrisi polikliniğine ilk kez başvuran 514 çocuğun (340 erkek - 174 kız) demografik özelliklerini ve başvuru nedenlerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu bulgular diğer çocuk psikiyatrisi kliniklerine başvuran çocukların demografik özellikleri ile karşılaştırılmış ve literatür bilgileri ışığında tartışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Çocuk psikiyatrisi, demografik özellikler.

SUMMARY: DEMOGRAPHICS AND APPLICATION COMPLAINTS OF CHILDREN APPLIED TO CHILD PSYCHIATRY DEPARTMENT OF FACULTY OF MEDICINE OF KARADENİZ TECHNICAL UNIVERSITY DURING TWO YEARS.

This study was carried out to establish the demographic properties and application complaints of 514 children (340 male and 174 female) who applied for the first time to the Department of Child Psychiatry of Faculty of Medicine of Karadeniz Technical University between years 1993 - 1994. Findings obtained in the present study were compared with those children who applied to other departments of child psychiatry and were discussed in the view of literature findings.

Key words: Child psychiatry, demographic characteristics.

GİRİŞ

K.T.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği Ocak 1993 tarihinden beri Psikiyatri Anabilim Dalı içinde hizmet vermektedir. Çocuk Psikiyatrisinde klinik epidemiyolojik çalışmalar uzun yıllardan beri yapılmakta olup ülkemizde bu çalışmalar daha çok Ankara, İstanbul, İzmir gibi üç büyük ilde yürütülmektedir. Çalışmalar ülkemizin genel özelliklerini yansıtmakla birlikte; polikliniğimize başvuran bölgemiz çocuklarının demografik özellikleri ve başvuru yakınmalarında farklılıkların olup olmadığını saptamak amacıyla bu çalışma planlanmıştır.

YÖNTEM

Polikliniğimizde ilk değerlendirme ana baba ve çocuk ile olmak üzere iki aşamalı olarak yapılmaktadır. Çocukla bireysel görüşmelerin yanı sıra, insan resmi çizme, cümle tamamlama testleri uygulanmaktadır.

Bu çalışmada 1993 Ocak ve 1994 Aralık ayları arasında iki yıl süre ile Çocuk Psikiyatrisi Polikliniğine ilk kez başvuran çocukların dosyaları geriye dönük olarak incelemeye alınmıştır. Bulgular yüzde olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Çalışma grubunu oluşturan 514 olgunun 174'ü kız (% 33.85), 340'ı (% 66.15) erkek olup yaş aralığı 2 - 18 dir.

Tablo 1: Olguların Yaş Dağılımı

Yaş Dağılımı	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
<6	27	15.52	50	14.71	77	14.98
6 - 10	77	44.25	145	42.65	222	43.19
11 - 15	70	40.23	128	37.65	198	38.52
16 - 18	-	-	17	5.00	17	3.31
TOPLAM	174	100.000	340	100.00	514	100.00

Tablo 1'de görüldüğü gibi olgularda en çok başvurunun % 43.19 ile 6 - 10 yaşları arasında olduğu saptanmıştır.

Tablo 2: Olguların Eğitim Durumu

Eğitim	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okula gitmeyen	27	15.52	50	14.71	77	14.98
İlkokul	77	44.25	145	42.65	222	43.19
Ortaokul	55	31.60	113	33.23	168	32.68
Lise	15	8.63	32	9.41	47	9.15
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

Başvuruların % 43.19'unun ilkokul öğrencisi, % 32.68'inin ortaokul öğrencisi olduğu görülmüştür. (Tablo 2)

* 5. Ulusal Çocuk ve Ergen Psikiyatri Kongresinde bildirilerek sunulmuştur.

** Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniv., Tıp Fak. Psikiyatri Anabilim Dalı, Trabzon

Tablo 3: Olguları Muayeneye Getiren Kişilerin Dağılımı

Getiren Kişi	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Anne	83	47.70	127	37.35	210	40.86
Baba	64	36.78	130	38.24	194	37.74
Anne + Baba	19	10.92	53	15.59	72	14
Kardeş	1	0.57	5	1.47	6	1.17
Büyük Ebeveyn	2	1.15	12	3.53	14	2.72
Yakın Akraba	5	2.87	13	3.82	18	3.50
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

Çocuğu muayeneye getiren kişiler araştırıldığında ilk sırayı % 40.86 ile annelerin aldığı saptanmıştır. (Tablo 3).

Tablo 4: Olguların Kardeş Sayısının Dağılımı

Kardeş Sayısı	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Tek Çocuk	7	4.02	26	7.65	33	6.42
İki Kardeş	63	36.21	144	42.35	207	40.27
Üç Kardeş	59	33.91	97	28.53	156	30.35
Dört Kardeş	20	11.49	41	12.06	61	11.87
Beş ve Yukarı	25	14.37	32	9.41	57	11.08
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

Tablo 5: Olguların Kardeş Sırasının Dağılımı

Kardeş Sayısı	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Tek Çocuk	7	4.02	26	7.65	33	6.42
1. Çocuk	69	39.66	141	41.47	210	40.86
2. Çocuk	55	31.61	110	32.35	165	32.10
3. Çocuk	23	13.22	33	9.71	56	10.89
4. Çocuk	9	5.27	14	4.12	23	4.47
Beş ve Yukarı	11	6.32	16	4.71	27	5.25
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

Olguların kardeş sıralamasındaki yeri araştırıldığında ilk sırada 1. çocuk, ikinci sırada 2. çocuk ve 4. sırada tek çocuğun yer aldığı görülmüştür. (Tablo 5).

Tablo 6: Olguların Geldiği İllerin Dağılımı

Geldiği İl	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Trabzon	114	65.52	241	70.88	355	69.07
Rize	20	11.49	52	15.29	72	14.00
Giresun	21	12.07	20	5.88	41	7.98
Ordu	4	2.30	8	2.35	12	2.33
Artvin	7	4.02	12	3.53	19	3.70
Gümüşhane	8	4.60	6	1.76	14	2.72
Erzurum	-	-	1	0.29	1	0.19
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

% 69.07 oranı ile ilk sırada Trabzon ilinden, ikinci sırada % 14.00 oranı ile Rize ilinden gelen olguların yer aldığı saptanmıştır (Tablo 6).

Tablo 7: Olguların Başvuru Biçiminin Dağılımı

Başvuru Biçimi	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Aile Tarafından	132	75.86	251	73.82	383	74.51
Çocuk Pol.	24	13.79	43	12.65	67	13.04
Nöroloji Pol.	5	2.87	13	3.82	18	3.50
Pediyatrik Cerrahi	1	0.57	4	1.18	5	0.97
Göz Pol.	1	0.57	4	1.18	5	0.97
Cildiye Pol.	2	1.15	1	0.29	3	0.58
K.B.B. Pol.	9	5.17	16	4.71	25	4.86
Cumhuriyet Sav.	-	-	8	2.35	8	1.56
TOPLAM	174	100.00	340	100.00	514	100.00

514 olgudan 383ünün % 74.51 oranı ile çocuk psikiyatri polikliniğine ailelerin kendi istekleri doğrultusunda başvurdukları gözlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 8: Olguların Ana Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	ANNE		BABA	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okur - Yazmaz Değil	44	8.56	4	0.78
Okur - Yazar	32	6.23	8	1.56
İlkokul	240	46.69	156	30.35
Ortaokul	33	6.42	56	10.89
Lise	83	16.15	120	23.35
Yüksek Okul	63	12.26	167	32.49
TOPLAM	514	100.00	514	100.00

Annelerin % 46.69'unun ilkököl, babaların % 32.49'unun yüksek okul mezunu olduğu saptanmıştır (Tablo 8).

Tablo 9: Olguların Ana Babalarının Meslek Dağılımı

MESLEKLER	ANNE		BABA	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ev Hanımı	394	76.65	-	-
Memur	69	13.42	187	36.38
İşçi	8	1.56	165	32.10
Emekli	2	0.39	9	1.75
Öğretmen	36	7	76	14.79
Doktor - Avukat - Mühendis	5	0.97	31	6.03
Şoför	-	-	24	4.64
Çiftçi	-	-	22	4.28
TOPLAM	514	100.00	514	100.00

Olguların ana babalarının meslek dağılımı incelendiğinde annelerin % 76.65'inin ev hanımı olduğu, % 36.38 ile memur babaların 1. sırada yer aldığı gözlenmiştir (Tablo 9).

Tablo 10: Olguların Başvuru Yakınmalarının Dağılımı

Başvuru Yakınmaları	KIZ		ERKEK		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kekemelik	20	10.93	52	13.68	72	12.79
Yatak İslatma	19	10.38	47	12.37	66	11.72
Hırçınlık - Sınırlılık	12	6.56	46	12.11	58	10.30
Konuşma Geriliği	14	7.65	28	7.37	42	7.46
Kaka Kacırma	4	2.19	38	10.00	42	7.46
Okul Başarısızlığı	15	8.20	22	5.79	37	6.57
Göğüs Ağrısı - Karn Ağrısı	15	8.20	20	5.26	35	6.22
Uykusuzluk	15	8.20	19	5.00	34	6.04
Bayılma	19	10.28	11	2.89	30	5.33
Korku	12	6.56	12	3.16	24	4.26
Tık	3	1.64	20	5.26	23	4.09
Yalan Söyleme - Hırsızlık	2	1.09	19	5.00	21	3.73
Derslere İlgisizlik	6	3.28	14	3.68	20	3.55
Tırnak Yeme	7	3.83	7	1.84	14	2.49
Arkadaşlık Kuramama	2	1.09	11	2.89	13	2.31
Uykuda Korku - Ağlama	5	2.73	5	1.32	10	1.78
Saç Dökülmesi	2	1.09	4	1.05	6	1.07
Masturbasyon	3	1.64	2	0.53	5	0.89
Kardeş Kıskançlığı	4	2.19	-	-	4	0.71
İntihar Girişimi	4	2.19	-	-	4	0.71
IQ Saptanması İçin	-	-	2	0.53	2	0.36
Uyur Gezerlik	-	-	1	0.26	1	0.18
TOPLAM	183	100.00	380	100.00	563	100.00

TARTIŞMA VE SONUÇ

K.T.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniğine iki yıl içinde ilk kez başvuruda bulunan 514 çocuğun, 174'ü (% 33.85) kız, 340'ı (% 66.15) erkek olup, erkek çocuklar kız çocukların iki katıdır. Olguların % 40.27'sinin iki kardeş olduğunu ve kardeş sıralamasında birinci çocuğun % 40.86 ile ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Rutter (1975)'de erkek çocuklarda başvurunun kızlardan daha fazla olduğunu bildirmiştir. 1982'de Sonuvar ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada ilk başvuran çocukların % 38.5'inin kız, % 61.5'inin erkek olduğu, Epir'in (1974) çalışmasında % 35.5'inin kız, % 64.5'inin

erkek olduğu, 1990'da Tanrıöver ve arkadaşlarının Çapa Çocuk Psikiyatrisindeki çalışmalarında olguların % 33.1'inin kız, % 66.9'unun erkek, 1993'te Avcı ve Ünal'ın Çukurova Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri Polikliniğinde yaptıkları çalışmada 539 olgunun 352'sinin (% 65.3) erkek, 187'sinin (% 34.7) kız olduğu iki çocuklu ailelerin ve birinci sıradaki çocukların ilk sırada başvurdukları bildirilmiştir. Çalışmamızdaki bulgular diğer çocuk psikiyatri kliniklerinde yapılan çalışmalarla uygunluk göstermektedir. Olguların yaş dağılımında hem kız, hem de erkek çocuklarda 6 - 10 yaş arasında başvurunun ilk sırayı aldığı görülmüştür. Bu bulgu ilkökula başlama ile sorunların açığa çıkması şeklinde yorumlanabilir. Olguların % 43.19'u ilkökul öğrencisidir. Yaş dağılımında ve eğitim durumunda diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar bildirilmiştir. (Kürşad 1979, Erol 1988, Avcı 1992, Özatalay ve Turan 1994).

Olguları muayeneye getiren kişiler araştırıldığı birinci sırada % 40.86 ile annelerin, ikinci sırada % 37.74 ile babaların, üçüncü sırada % 14 ile anne ve babaların birlikte geldikleri görülmüştür. Bu bulgu da diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir. (Sonuvar ve ark 1982, Tanrıöver ve ark. 1992).

Polikliniğimize başvuran olgularda % 40.27 ile iki çocuklu ailelerin birinci sırayı aldığı, bunu % 30.35 ile üç çocuklu ailelerin izlediği hasta olarak getirilen çocuğun % 40.86 ile ilk çocuk olduğu ve bunu % 32.10 ile ikinci sıradaki çocuğun izlediği görülmüştür. Bu bulgu İstanbul, Ankara ve Adana'da yapılan çalışmalarla uygunluk göstermektedir. (Kürşad 1979, Sonuvar ve ark. 1982, Tanrıöver ve ark. 1992)

Olguların % 69.07'sinin Trabzon ilinden, % 14.00'ünün ise Trabzon'a en yakın il olan Rize'den geldikleri belirlenmiştir.

Olguların Çocuk Psikiyatri Polikliniği'ne başvuru biçimleri incelendiğinde % 74.51 oranında ailelerin kendi istekleriyle başvuruda buldukları saptanmıştır. Bunu % 23.93 ile konsültasyon hastaları ve % 1.56 ile Cumhuriyet Savcılığı'ndan gelen hastalar izlemektedir. Bu bulgu da Ankara ve Adana'da yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Avcı 1992, Avcı ve Ünal 1993).

Olguların ana babalarının eğitim durumu araştırıldığında annelerin % 46.69 ile ilkökul mezunu, babaların ise % 32.49 ile yüksek okul mezunu olduğu gözlenmiştir. Hiç eğitim almamış anne oranı % 8.56 olup bu bulgu 1992'de Ankara'da ve 1993'te Adana'da yapılan çalışmalar ile para-

lellik göstermektedir (Avcı 1992, Avcı ve Ünal 1993). Erzurum'da, yapılan çalışmada ise okur yazar olmayan anne oranı % 32.98'dir (Özatalay ve Turan 1994).

Annelerin % 76.65'i ev hanımı olup, babaların % 36.38'i memurdur. Kürşad'ın (1979) araştırmasında % 42.63 ile memur babaların en yüksek oranda olduğu bildirilmiştir. Bu bulgu da diğer çocuk psikiyatri kliniklerinde yapılan çalışmalarla uygunluk göstermektedir (Avcı 1992, Avcı ve Ünal 1993).

Olguların başvuru yakınmaları incelendiğinde hem kız, hem de erkek çocuklarda kekemelik yakınmasının (% 12.79) birinci sırayı aldığı, bunu % 11.72 ile yatak ıslatma yakınmasının izlediği görülmüştür.

İstanbul, Ankara ve Adana'da yapılan çalışmalarda yatak ıslatma yakınmasının birinci sırada, Erzurum'da yapılan çalışmada aynı yakınmanın 5. sırada yer aldığı bildirilmekte ve bölgede sorun olarak düşünülmediği şeklinde yorumlanmaktadır (Sonubar ve ark. 1982, Tanrıöver ve ark. 1992, Avcı ve Ünal 1993, Özatalay ve Turan 1994).

Hacettepe Üniversitesinde 1977 - 1979 yılları arasında başvuran hastalarda yapılan çalışmada yatak ıslatma yakınmasının ilk sırada yer aldığı ve bu sorunu kekemelik, zeka geriliği, sinirlilik ve korkuların izlediği bildirilmektedir (Sonubar ve ark. 1982).

Bu çalışmada kekemelik yakınmasının ilk sırada ve yatak ıslatma yakınmasının ikinci sırada yer almasının nedeni, bölgemizde yatak ıslatma yakınmasının pek sorun olarak görülmemesi ve Ankara, İstanbul ve Adana'ya göre kültürel olarak daha kolay kabul edilip hoşgörülen bir belirti olmasıyla açıklanabilir.

Sonuç olarak K.T.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri Polikliniği'ne 1993 Ocak ve 1994 Aralık ayları arasında ilk kez başvuruda bulunan 514 çocuğun demografik özellikleri ve başvuru yakınmaları araştırıldığında diğer çocuk ruh sağlığı kliniklerinde (Ankara, İstanbul, Adana, Erzurum) yapılan çalışmalarla, başvuru yakınma sıralaması dışında, demografik özelliklerin uygunluk gösterdiği ve başvuru yakınmasında kekemeliğin birinci, yatak ıslatmanın ikinci sırada yer aldığı gözlenmiştir.

KAYNAKLAR

Avcı A (1992) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Kliniğine başvuran hastaların belirti dağılımı ve sosyodemografik özellikleri. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Bilim Dalı Yayınlanmamış uzmanlık tezi. Ankara.

Avcı A, Ünal M (1993) Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Kliniği'ne başvuranların değerlendirilmesi. 29. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Bursa.

Epir N (1974) Bir çocuk sağlığı kliniğine başvuran çocuklarla ilgili incelemeler. 10. Milli Psikiyatrik ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Ankara.

Erol N (1988) Çocuk Psikiyatrisinde demografik özellikler ve belirti dağılımı. Ankara Tıp Bülteni. 10. 13 - 24.

Kürşad N (1979) Çocuk Psikiyatrisinde belirti dağılımı ve toplumsal özellikler. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Bilim Dalı Yayınlanmamış uzmanlık tezi. Ankara.

Özatalay E, Turan M (1994) Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniği'ne başvuran hastalarda belirti dağılımı ve demografik özellikler. 4. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kongresi, Bursa.

Rutter M (1975) Attainment and adjustment in two geographical areas. Br J Psychiatry. 136: 520 - 533

Sonubar B, Yörükoglu A, Öktem F ve ark. (1982) Hacettepe Çocuk Ruh Sağlığı Kliniği'nde iki yıl içinde görülen çocukların demografik özellikleri. Psikoloji Dergisi. 13: 33 - 39.

Tanrıöver S, Kaya N, Tuzün Ü ve ark. (1992) Çocuk psikiyatrisi polikliniğine başvuran çocukların demografik özellikleri ile ilgili bir çalışma. Düşünen Adam. 5: 1 - 2 - 3: 13 - 19